

VNIVERSITAT E VALÈNCIA

*Discurs de la Sra. Rectora Magnífica
de la Universitat de València,
prof. Dra. Mª Vicenta Mestre Escrivà,
en l'acte acadèmic de lliurament de la
Medalla de la Universitat al
prof. Dr. Francisco Javier Boix Reig.*

València, 29 d'octubre de 2021

‘E quan vim nostra senyera sus en la torre descavalgam del vacal, e encreçam nos vers l’orient, e ploram de nostres uyls, e besam la terra per la gran mercè que Deus nos havia feyta’.

Amb aquestes paraules, recollides al Llibre dels Feits, expressava Jaume I els seus sentiments el 28 de setembre de 1238, quan va veure hissat el penó de la Conquesta a la València musulmana.

S’iniciava així la creació del nou Regne de València. Regne que comptaria ja al segle XIII amb la seua pròpia normativa, amb una redacció inicial de 1239 realitzada per Pere Albert, i en base al Codi de Justinià i els ‘Usatges’ de Barcelona, entre d’altres referències. Així el Costum, va ser el primer marc normatiu del nostre poble, previ als Furs atorgats a les Corts Valencianes l’any 1261. Un codi legal, *ex novo*, basat en el *ius commune*.

Jaume I, coneixedor de la importància que per al servei reial tenia la universitat, així com també de la riquesa que aquesta generava, va sol·licitar el 1245 una butlla papal per poder crear una Universitat a València. Una Universitat, un Estudi General, que, segons Inocenci IV, el papa que la va estendre, ‘no solament serà utilíssim a dit regne, sinó també a altres contigus’.

Autoritats, senyores i senyors, em permetran aquesta digressió històrica, remuntant-nos al nostre origen jurídic com a territori en l’època medieval, per assenyalar la importància del Dret a la Comunitat Valenciana. I que aquest compta, des de 1499, amb una prestigiosa Facultat de Dret, fundacional de la nostra Universitat de València. Facultat que va començar en plena era renaixentista la seua activitat a aquest magnífic edifici que, des de la seua fundació, és la seu del nostre Estudi General.

En ell, la Facultat de Dret destaca en els principals rànquings, i serveix no sols als territoris l·lindars amb el nostre, tal i com s’apuntava en aquella antiga butlla papal, sinó que compta amb una projecció internacional i programes innovadors de doble titulació que transcendeixen els ensenyaments tradicionals del Dret, als quals s’incorpora una innovació docent que ens situa en nivells d’avantguarda europea.

Una Facultat que, en paraules del nostre homenatjat, ja l’any 1973 comptava amb ‘excelentes profesores’ i era reconeguda ‘por su gran nivel académico’.

A l’igual que ha fet el professor Javier Boix em permetran un record, general, a totes les persones que, al llarg de generacions, han conformat la nostra Facultat de Dret. Alguns dels seus noms s’escriuen en lletres d’or en la història de la nostra Universitat, en aquest mateix edifici que va ser seu de la Facultat de Dret fins que, ja ben entrat el segle XX, es va traslladar al Passeig de València a la Mar, embrió d’una ciutat universitària de València que la Guerra Civil va impedir, base del Campus de Blasco Ibáñez que, amb edificis singulars, ha vertebrat aquesta part de la ciutat al llarg de dècades.

Facultat que ha comptat al llarg de la història amb professorat de distintes posicions ideològiques però professionals lliures i independents. Alguns d'ells pagaren les seues idees amb la vida, com el rector Peset Aleixandre, i altres foren repressaliats, com entre d'altres el professor Miaja de la Muela. D'altres nomenats rectors, com José Cortés, tots ells esmentats pel doctor Boix en el seu discurs.

Em permetran, també, un record especial al professor Manuel Broseta, assassinat al nostre Campus Universitari.

Tots ells personalitats de la nostra Facultat de Dret, entre molts altres noms que també podríem destacar. No és ànim de fer repàs exhaustiu, sí d'honorar a generacions que ens han precedit.

En eixe sentit, i en recuperar la nostra memòria, aquest rectorat que encapçale està impulsant, amb el govern d'Espanya, un procés de rehabilitació de les persones de la nostra Universitat condemnades per motius ideològics a la fi de la Guerra Civil.

Com recorden els seus deixebles Ángeles Jareño, Javier Mira, Antonio Doval, Carmen Juanatey, Paz Lloria, Miguel Ángel Moreno, Sara Aguado y Enrique Arnate en el llibre homenatge amb motiu de la seua jubilació, 'Javier Boix pertenece a una generación de penalistas marcada por el significativo hecho de protagonizar un momento histórico muy singular [...] que al mismo tiempo obliga, a partir de ese momento, a enfrentar la difícil tarea de construir un nuevo marco político y jurídico acorde con la proclamación de España como un Estado Social y Democrático de Derecho [...] grupo de jóvenes penalistas al que correspondió la tarea de construir desde sus cimientos un nuevo modelo de Derecho Penal acorde con las exigencias [...] de la nueva Constitución'.

'Al penalista, como jurista, es exigible adoptar una postura, una actitud ante el Derecho, y más concretamente, confeccionar, en la medida de lo posible, su noción de Derecho penal, o mayor todavía, dar un juicio último sobre éste, llevar a cabo, en suma, la comprensión justa del concepto del derecho penal', va escriure Manuel Cobo del Rosal, degà i rector que va ser d'aquesta Universitat.

El professor Javier Boix, a qui hui honorem en aquest acte, ha dut endavant eixa comprensió justa del Dret Penal que avançava el seu mestre. Com ens acaba de dir:

'he concebido el Derecho Penal como un Derecho protector de libertades y derechos fundamentales, por más que parezca paradójico dada su función represiva. [...] Nuestra Constitución no distingue entre clases de ciudadanos y ciudadanas. Todos somos titulares por igual, sin excepción, de los derechos y libertades fundamentales'.

Eixa qualitat i sensibilitat professional ha distingit el professor Javier Boix com un dels millors advocats penalistes, un defensor dels drets i dels valors constitucionals que ens donarem amb la Constitució del 1978 que va obrir la porta a la Llei de Reforma Universitària, en recollir entre els drets fonamentals el dret a l'educació, a la investigació, la llibertat de càtedra i l'autonomia universitària.

Eixa autonomia universitària que ens permeté configurar la Universitat de València de hui en dia, estatutària, democràtica, participativa. Em permetran que em sume al doctor Boix en la seua referència als rectors que s'enfrontaren a aquest repte, professors Joaquín Colomer i Ramón Lapiedra, qui hui ens acompanya, primer rector estatutari de la nostra Universitat.

Una Reforma Universitària que va conformar l'actual estructura de les universitats públiques, que va permetre la creació de noves universitats, germanes de la nostra, algunes d'elles sorgides directament dels Col·legis Universitaris de la Universitat de València. El professor Boix coneix ben bé aquestes evolucions, en el seu recorregut per altres universitats espanyoles abans de tornar de nou a la seua Facultat de Dret, aquella en què es va formar i a la qual ha dedicat, com ens ha recordat en el seu discurs, pràcticament tota la seua vida adulta, vora quaranta-hui anys.

Una vida acadèmica en la qual va recórrer totes les etapes configurades en aquell moment: professor ajudant, agregat interí, adjunt, agregat numerari...

Unes figures estabilitzades en el marc de la Llei de Reforma Universitària. Hui en dia vivim encara en la rigidesa de les figures de la Llei Orgànica d'Universitats, LOU, llei imposada al sistema universitari l'any 2001, com bé recordaran els rectors que estigueren al front de la Universitat de València en aquell temps: els professors Pedro Ruiz i Francisco Tomás, primer rector electe pel sistema de sufragi universal ponderat, i que hui ens acompanya, també.

Una Llei Orgànica que es troba en procés de revisió, i de generació d'un ampli debat al si de la comunitat universitària, com aquesta mateixa setmana comentàvem al Senat d'Espanya amb el catedràtic de la nostra Universitat i senador Javier de Lucas, qui hui també ens acompanya.

La vida acadèmica, com recorden els deixebles del professor Boix en la seua semblança, 'es larga y compleja, y permanecer en ella con la ilusión inicial requiere motivación constante, que hemos encontrado, en gran medida, en el hecho mismo de ser un pequeño colectivo unido bajo la dirección profesional de un maestro solido y generoso, con el que siempre hemos podido contar', diuen d'ell.

'Concibo la Universidad como un servicio público insustituible en todo Estado de Derecho democrático, teniendo como valores inherentes la libertad y la igualdad de todos los ciudadanos y ciudadanas', ens explicat fa un moment, en la seua intervenció, el professor Javier Boix.

A la defensa dels interessos de la comunitat universitària, en un temps complex de retallades pressupostàries i d'aplicació de polítiques de consolidació fiscal, amb figures com la taxa de reposició d'efectius que han limitat extremadament la planificació de les carreres universitàries, i que ha limitat enormement la nostra autonomia universitària, hem dedicat enormes esforços de gestió en els darrers temps, tant d'aquest rectorat que tinc l'honor d'encapçalar, com en el període del rector Esteban Morcillo, qui ens acompanya hui també.

En tots aquests temps en defensa de la universitat pública, i de la seua comunitat universitària, sense excepció, estudiantat, PAS i PDI, sempre hem comptat amb el suport i l'ajuda del professor Javier Boix.

Sense excepció, sense contraprestació.

Sempre des de la professionalitat, sempre des de la lleialtat institucional.

Com ha explicat en el seu discurs, perquè ha comptabilitzat l'exercici de l'advocacia amb la dedicació universitària, a la docència i la recerca, a un nivell excepcional. Un esforç per compatibilitzar les dues funcions que ben bé recorden en el llibre homenatge els seus deixebles quan fan la semblança del professor Javier Boix, de qui va ser mestre d'elles i ells, però ara també company.

Per això, i com ja s'ha expressat anteriorment, en atenció 'als seus rellevants mèrits no sols com a catedràtic d'universitat, sinó també per la defensa dels valors propis de la Universitat Pública i la seua implicació i dedicació a la comunitat universitària, posant de manifest la seua lleialtat a la Universitat de València', el Consell de Govern, atenent a la meua proposta, va concedir al professor Francisco Javier Boix Reig la Medalla de la Universitat de València, màxima distinció honorífica de la nostra universitat que s'atorga 'per raó dels mèrits o rellevants serveis prestats a la nostra Universitat'.

Senyores i senyors, de les intervencions que m'han precedit, del seu profund coneixement de la trajectòria del professor Francisco Javier Boix Reig, hauran conclòs que estem davant d'un catedràtic de Dret Penal a l'estil de les grans figures del Dret que han impartit el seu magisteri i exercici professional al nostre Estudi General al llarg de la història.

Un catedràtic que ha fet realitat els tres valors que transmet a les i els seus alumnes per a l'exercici de la professió: compassió, comprensió i competència.

Un home amb competència professional, amb comprensió del món complex que vivim, amb una ampla cultura, sensibilitat, compromís i lleialtat institucionals. Característiques totes elles que, junt a la seua generositat amb la Universitat, el situen en l'estel d'aquells catedràtics del segle dinou i primeries del segle vint.

D'aquells que han entrat amb lletres d'or en el llibre de la nostra història universitària, posseïdors de la Medalla de la Universitat de València que també distingeix, per mèrits propis, el nostre molt estimat Javier Boix.

Moltes gràcies i enhorabona.

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

© Universitat de València, 2021.

Tots els drets reservats.